

België - Belgique
PB
3500 Hasselt 1
12/867

afgiftekantoor
3500 Hasselt 1
erkenning: P303505

Universiteit Hasselt Magazine

Centrum voor Toegepaste Linguïstiek

Europese sleutelprojecten

Het belang van vreemde-talenkennis

Taal- & Cultuuronderwijs

CommArt International nv

2008

▶▶4

jaargang 4 | 2008

verschijnt viermaal per jaar

januari | april | juli | **oktober**

DOSSIER

Toegepaste Linguïstiek

universiteit
▶▶hasselt

INHOUD

Inhoud | pagina 2

Edito | pagina 3

“Kwaliteit in onderzoek verbinden met maatschappelijke relevantie is voor een humane wetenschap niet altijd evident, maar daarom niet minder reëel” | pagina 4
Interview met Willy Clijsters

“Het allereerste, het meest technologische, het omvangrijkste, het ons meest dierbare, het jongste...” | pagina 8
Enkele sleutelprojecten

Hoe vanuit het onderzoek van het Centrum voor Toegepaste Linguïstiek de spin-off CommArt International nv ontstond | pagina 14
Van onderzoek tot spin-off

Hoe (on)belangrijk is vreemde-talenkennis? | pagina 18

KORT nieuws | pagina 22

Colofon | pagina 27

EDITO

Aan het begin van mijn tweede ambtstermijn als rector wil ik graag vicerector Mieke Van Haegendoren bedanken voor de aangename en constructieve samenwerking tijdens de voorbije vier jaren.

Dankzij het nieuwe bestuursdecreet dat het Vlaamse Parlement deze zomer goedkeurde, zal de UHasselt voortaan twee vicerectoren tellen. Hiermee is de UHasselt beter gewapend om voor beide kerntaken van de universiteit, met name onderwijs en onderzoek, een krachtig intern beleid te voeren en aanwezig te zijn op alle externe fora. Professor Mieke Van Haegendoren wordt als vicerector onderwijs opgevolgd door professor Erna Nauwelaerts. De eerste UHasselt vicerector onderzoek wordt professor Paul Janssen, die al sinds 2004 voorzitter is van de onderzoeksraad.

In 2005 lanceerde ik een toekomstplan voor de Universiteit Hasselt, waarin de vraag naar een opleiding rechten een prominente plaats innam. Na drie jaar werd deze stoute droom werkelijkheid en, toegegeven, het is geen pad over rozen geweest. Op 15 september 2008 ging de nieuwe opleiding bachelor in de rechten uiteindelijk van start aan de UHasselt, in samenwerking met de Universiteit Maastricht en de K.U.Leuven. Met 260 eerstejaarsstudenten is de nieuwe opleiding een groot succes. De hoge inschrijvingscijfers bewijzen dat de vraag naar deze bijkomende onderwijsbevoegdheid gefundeerd was en dat het unieke concept inzake programma en onderwijsmodel echt aanslaat in brede kring.

De opstart van de opleiding rechten helpt de participatieachterstand van Limburgse jongeren verder afbouwen. Uit een eerste analyse van de inschrijvingscijfers blijkt inderdaad dat de opleiding heel wat nieuwe generatiestudenten rechten aantrekt. Wij zijn de provincie Limburg dan ook bijzonder dankbaar voor de enthousiaste steun bij de opstart van de opleiding rechten. Politiek en financieel konden wij rekenen op sterke steun, onderbouwd door een breed maatschappelijk draagvlak. Dankzij de inspanningen van de Stichting Limburg Sterk Merk (LSM), kunnen de opstartkosten van de opleiding worden gedekt en kan de bouw van een nieuwe campus in de Hasseltse binnenstad binnenkort worden aangevat.

Het succes van de opleiding rechten gaat niet ten koste van de andere opleidingen: voor alle andere opleidingen van de UHasselt zijn er zo'n 10 procent meer studenten. Toegepaste economische wetenschappen en handelsingenieur stijgen sterk, en ook wetenschappen handhaaft zich na een stijging van 60 procent in de voorbije vier jaar. De inschrijvingen voor geneeskunde dalen licht, maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd door een sterke stijging in biomedische wetenschappen. De minder goede slaagcijfers van Limburgse jongeren voor het toelatingsexamen geneeskunde hebben hier zeker mee te maken. Dat probleem willen we samen met de secundaire scholen in de regio aanpakken.

Luc De Schepper
Rector

INTERVIEW

“Kwaliteit in onderzoek verbinden met maatschappelijke relevantie is voor een humane wetenschap niet altijd evident, maar daarom niet minder reëel”

Sinds 1 oktober 2008 is professor Willy Clijsters met emeritaat. Met maar liefst vier universitaire diploma's op zak kwam hij in de jaren zeventig op de Diepenbeekse campus terecht. Hij zette een eigenzinnige cursus zakelijk Frans op en ijverde voor de uitbouw van de taalleerinfrastructuur van de Economische Hogeschool Limburg, later de faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen. Ook het stimuleren van het Frans bij jongeren werd een van zijn drijfveren: de inmiddels internationale wedstrijd Olyfran Vlaanderen zal in 2009 aan zijn 22ste editie toe zijn. Willy Clijsters stond tevens aan de wieg van het Centrum voor Toegepaste Linguïstiek (CTL) want “efficiënt en kwalitatief hoogstaand cultuur- & taalonderwijs kan niet zonder gedegen wetenschappelijk onderzoek”. Stof genoeg dus voor een gesprek.

Uw prille jeugd... enkele herinneringen?

“Ik ben een oorlogskind. Geboren in het Neeroeters boerengehucht Voorshoven als oudste van zeven. Twee anecdotes die me verteld werden en me bijgebleven zijn. Enkele Duitsers lagen thuis ingekwartierd om de brug over de Zuid-Willemsvaart te bewaken. Toen de kerstribbe gezet werd, zei een van hen, kijkend naar de kleine witte kop met de O-beentjes dat hij ‘in der Heimat’ ook zo'n ventje had en hij weende. Dat ene beeld vat voor mij de machteloosheid samen van het individu tegenover systemen die mensen opzetten. Maar positiever: mijn eerste chocolade kreeg ik bij de bevrijding van een Canadese soldaat, die in mijn verbeelding even zwart was als de chocola die hij me gaf!”

“In 1945 trokken mijn ouders dan naar Niel-bij-As, toen ongetwijfeld het rustigste dorpje van de Kempen: geen geasfalteerde wegen, een gezapig kabbelende Bosbeek, enige zondagse ontspanning de ‘welpjes’ en het ‘lof’ en later naar de boekerij in As, voor de ouderen was er een schutterij. Kortom de moderne wereld stopte aan het stationnetje van As en hotel Mardaga.”

“Het was een zorgeloze jeugd met een reeks markante figuren, zoals de ‘bovenmeester’, pastoor Gerstmans, verbannen filosoof, en zowaar nog een ‘kluizenaar.’”

U was ongetwijfeld al een ‘profke’ in het eerste leerjaar?

“Wel integendeel! In 1955 kwam het eerste feit dat de loop van mijn leven zou bepalen. Ik werd als interne ingeschreven in de zevende voorbereidende van de ‘Bruin Paters’ in Rekem wegens - o ironie van het lot - onvoldoende kennis van Frans. Daarna volgde een althans op studiegebied even zorgeloze humaniora in het H.-Hartcollege van Berkenbos-Heusden, een schitterende school. We kregen er de ruimste ontwikkelingskansen: toegewijde paters-leraars, een unieke pater-rector met een toen allicht te open visie, sport met professionele trainers, een college-KSA-bond, een filmclub, toneelopvoeringen, Davidsfondsavonden,... Ik was er de eerste ‘premier’ van het eerste Vlaamse leerlingenparlement. We hadden er zelfs een minister die de Co-Ba (collegebar) uitbaatte. Het zijn jaren die ons leven op vele vlakken bepaalden.”

En dan naar de unief! Waar u zich - volgens goed ingelichte bronnen - verveelde?

“Neen toch! Want na de retorica ging ik in Leuven klassieke filologie studeren. Na de tweede kandidatuur legde ik ook de examens van het baccalaureaat filosofie af. In de eerste licentie, omdat we geen examens hadden, kon ik de enige kandidatuur rechten afwerken. Daarnaast was ik als afstandsloper in de zomer en als ‘crosser’ in de winter lid van de universitaire atletieklploeg. Het was een boeiende tijd, van de marsen op Waver voor ‘Walen buiten!’, van de betogingen tegen de sluiting van Zwartberg, de vooravond van 1968.”

Toen u begon te werken, had u dus heel wat diploma's, maar geen van 'Romaanse filologie'?

“Precies. Net afgestudeerd kon ik als leraar Nederlands en Frans starten in het College van Maasmechelen, nadien als titularis van poësis en leraar Latijn en Grieks. Een prachtige tijd van contestatie en ‘inspraak’, leerlingen die spontaan optrokken om te betogen tegen de sluiting van de mijn van Eisden, we lanceerden er een Culturele Week met activiteiten tot ‘s avonds laat, met memorabele ‘wandelingen’ door de Mechelse bossen... Het enthousiasme van toen heeft de toekomst van menigeen bepaald!”

“Dan nieuwe koerswending. De roep van de liefde volgend begon ik in 1971 in de Handelsschool in Neeroeters Frans te geven, Franse handelscorrespondentie en kunstgeschiedenis. Hier kreeg mijn leven zijn definitieve oriëntatie. Het was een kleine school die licentiaten nodig had. Ze was in volle opbouw met een toegewijde Zuster Directrice, die initiatief alle kansen gaf. Een Culturele Week met de gekende Maasmechelse ingrediënten werd gelanceerd, Romereizen begeleid, een filmclub opgericht...”

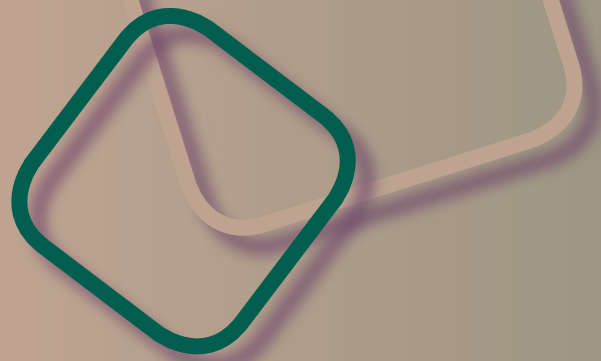
“Voor Franse handelscorrespondentie bestond toen nog geen echt handboek voor jongeren. Via de cyclus Linguïstiek van het toenmalige PUC en de pas gestarte Didactische Werkgroep Frans kwam ik in contact met oud-Nielenaar professor Jan Berger, autodidact en dé toenmalige eminentie op het vlak van de didactiek van het Frans. Hij zette ons aan zelf iets uit te werken. En zo ontstonden, na ruim verkennend onderzoek, de twee delen van ‘Par téléphone ... Par lettre ...’ (uitgeverij Plantyn Mechelen).

Dan kwamen, in 1975, nieuwe wettelijke bepalingen de rust verstoren: een zekere Herman De Croo liet de onderwijsbevoegdheidsbewijzen strikt afbakenen en ik riskeerde mijn job te verliezen. Pas gehuwd, net een huis gekocht, de oudste zoon op komst: enige zekerheid gevende oplossing bleek voor de centrale examencommissie Romaanse Filologie af te leggen.”

Uw vierde universitair diploma dus... Maar hoe kwam u eigenlijk op de Limburgse universitaire Campus terecht?

“Wel, na de licentie Romaanse werd ik door mijn betreunde voorganger, professor Jan Berger, in 1980 naar de Economische Hogeschool Limburg (EHL) geloodst. Ik besliste dan op mijn elan verder te werken en een doctoraat aan te vatten, geen traditioneel literair of historisch taalkundig onderwerp, geen klassieke linguïstische aanpak. Professor M. Debrock, K.U.Leuven, ging mee het avontuur aan - thematiek en methode waren in Leuven nieuw -, namelijk de begeleiding van een statistisch kwantitatieve analyse van een corpus handelsfrans. Net op tijd opende de EHL zijn informaticacentrum dat me de nodige reken capaciteit bood: ‘s avonds werd alle capaciteit vrijgemaakt en ‘s morgens, na een nacht draaien, was de verwerking van een deeltje van het corpus soms nog niet rond... Wat is de technologische evolutie snel gegaan: een laptop doet dit werk nu in minder dan vijf minuten!”

“In 1987 behaalde ik dan het doctoraat en snel daarna volgde ik professor Jan Berger op aan het hoofd van de ploeg Frans. Mijn doctoraatsstudie liet toe op een meer wetenschappelijk gefundeerde manier de inhoud van de cursussen te oriënteren. De taalleerinfrastructuur, paradepaardje van de opleiding economie, werd gemoderniseerd en uitgebreid om meer mondelinge communicatie te kunnen oefenen.”

En toen werd de faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen (TEW) geboren. Een grote verandering?

“Inderdaad, in 1990 startte de overgang naar het facultair statuut. Naast het onderwijs werd ook het onderzoek uiterst belangrijk. Het toenmalige CTLL, het Centrum voor Toegepaste Taalkunde en Literatuurstudie¹, werd opgericht. Genoemd jaar was tegelijk het prille begin van het Europees Lingua-programma. Onmiddellijk werd deze kans aangegrepen om fondsen binnen te halen voor onderzoek. En met succes! Sindsdien kon bijna ononderbroken deelgenomen worden aan EU-projecten, trouwens zeer vaak als initiator of wetenschappelijk en administratief coördinator.”

“Altijd werd hierbij naar wetenschappelijke degelijkheid gestreefd: kwantitatieve en kwalitatieve ‘needs analysis’, zorgvuldige analyse van representatieve corpora, dit alles als basis voor multimediale communicatieleermodules waarin taal en communicatieve cultuur geïntegreerd zijn en waarbij de recentste en meest performante technologische mogelijkheden en didactische inzichten ten volle benut worden.”

“Door al dit onderzoek kon en kan het TEW-taal-/cultuuronderwijs ‘Economisch en Zakelijk Frans’ voortdurend zowel inhoudelijk als methodologisch geoptimaliseerd worden. Het leidde tot een unieke methode van ‘blended learning in semi-autonomie’ en zorgt ervoor dat dit onderwijs een van de sterkten blijft van de economie-opleiding. CTL tracht hierbij, ondertussen in associatieverband, de unieke taal-/cultuurlab-situatie van onze euregio Maas-Rijn met zijn drie talen en vijf culturen naast nog vele migrantentalen en -culturen te valoriseren.”

Na zo’n actieve loopbaan kunt u er toch niet helemaal mee stoppen?

“Niets blijft duren. Daarom werd binnen CTL tijdig aan de toekomst gewerkt. Vanaf 1998 leidde collega Martine Verjans vier opeenvolgende Leonardo da Vinci-projecten over de anderstalige communicatieve competenties van EU-bedrijfskaders. De Plurilingua-reeks² die hieruit resulteerde, werd eind 2004 door de EC genomineerd bij de drie beste taalproducten uit 4500 opleidingsprojecten, een schitterend hoogtepunt. De doorheen deze en andere projecten, ondertussen een 20-tal, opgebouwde expertise en technologie leidt sinds enkele jaren tot regelmatige verzoeken tot participatie vanuit de meest diverse Europese hoeken. En buitenlandse delegaties drukken vaak hun bewondering uit voor het op die manier uitgewerkte onderwijsconcept. Vanaf 1 oktober 2008 neemt collega Martine Verjans de leiding van het instituut dus over. Zelf blijf ik nog als emeritus-consulent bij enkele EU-projecten betrokken.”

¹ Ondertussen werd het taalkundig onderzoek meer rond speerpunten geconcentreerd, wat leidde tot een nieuwe naam, m.n. CTL, Centrum voor Toegepaste Linguïstiek.

² Zie www.commart.be

En nu dus ‘op rust’ of, zoals dat bij proffen heet, ‘met emeritaat’?

“Eigenlijk niet helemaal. Want ondertussen werd een volgende stap gezet. Inderdaad, in de huidige EU-regelgeving zijn valorisatie en disseminatie essentieel. Dit ligt in de huidige (Vlaamse) universitaire constellatie moeilijk. Om het linguïstisch onderzoek met de eigen methodieken en in de specifieke niche waarin CTL zich beweegt veilig te stellen, werd dan, mee onder impuls van collega Martine Verjans, op 19 september 2007 de spin-off ‘CommArt International nv’ boven de doopvont gehouden, een Vlaamse primeur. Als afgevaardigd bestuurder en lid van het directiecomité blijf ik zo actief betrokken bij wat me altijd professioneel geboeid heeft.”

U bent een tevreden iemand?

Wel, ik ben blij dat ik zoveel kansen in mijn beroepsleven kreeg en tot zoveel mocht bijdragen. We hadden het tot hiertoe nog niet over de maatschappelijke dienstverlening: DiWeF, Olyfran-Vlaanderen, Olyfran-Internationaal, Limren-Talen, de Weken van de Franstalige film, zomercursussen Frans, Alliance française Limburg... We vonden dat we dit aan de Limburgse en Vlaamse maatschappij verplicht waren. Maar vooral ben ik gelukkig als ik zie dat heel wat jongeren in CTL hun professionele oriëntatie vonden: kwaliteit in onderzoek verbinden met maatschappelijke relevantie, wat voor een humane wetenschap misschien minder makkelijk vertaalbaar is in klinkende centen, maar daarom niet minder reëel. Ze inspireren nu elders o.m. het economisch cultuur- & taalonderwijs. De toekomst van het CTL-onderzoek lijkt dus verzekerd, als het besef blijft dat onze euregio op dat vlak uniek is en dat efficiënt en kwalitatief hoogstaand cultuur- & taalonderwijs niet kan zonder gedegen wetenschappelijk onderzoek.

Willy, une personnalité forte: de l'action en peu de mots! Les réunions de travail avec lui sont d'une efficacité sans pareille. Le visage soucieux, les sourcils froncés, mais un humour très subtil et beaucoup de franchise.

Willy, een sterke persoonlijkheid: niet veel woorden, maar daden!

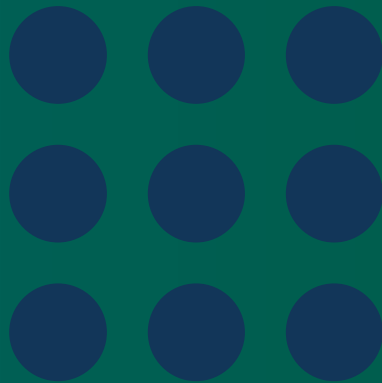
Als je met hem rond de tafel zit, dan staat efficiëntie op de eerste plaats. Een bezorgde blik, gefronste wenkbrauwen, maar een heel fijne humor en veel oprechtheid.

Viviane Grisez

Faculté Polytechnique de Mons, België

Enkele sleutelprojecten:

“Het allereerste, het meest technologische, het omvangrijkste, het ons meest dierbare, het jongste...”

In 1989 lanceerde de Europese Gemeenschap het Lingua-programma. Doel was de kennis van de andere Europese talen en de ermee verweven culturen te bevorderen. Men rekende zo op grotere cohesie en onderlinge verstandhouding doordat de Europese burgers elkaar meer zouden waarderen. De Europese Gemeenschap wilde zo de rijkdom die de Europese meertaligheid en culturele diversiteit betekende, onderlijnen. Daartoe wilde ze de realisatie stimuleren van innovatieve, dit is gecibleerde en performante leerinstrumenten, vooral voor de kleinere¹ en op dat vlak door de taalindustrie misdeelde talen.

In die periode startte ook de integratie van de Economische Hogeschool Limburg (EHL) in het toenmalige Limburgs Universitair Centrum (LUC), nu Universiteit Hasselt. De Romaanse taalgroep besloot een onderzoeksgroep te starten, het Centrum voor Toegepaste Taalkunde en Literatuurstudie (CTTL), later herdoopt tot Centrum voor Toegepaste Linguïstiek (CTL). Van bij de aanvang was daarbij, o.m. op instigatie van genoemd EU-programma, de maatschappelijke relevantie van het gevoerd onderzoek een hoofdbekommernis. Dit uitte zich voornamelijk op twee vlakken: enerzijds zorg om de best mogelijke inhoudelijke en methodologische invulling van het eigen curriculum, anderzijds bekommernis om de cultuur- & taalnoden² van de (Vlaamse) KMO's te helpen oplossen.

Hierna volgt een summiere beschrijving van enkele kernprojecten die deze principes illustreeren.

¹ De zogenaamde 'langues modime', dit is moins diffusées et moins enseignées, of LWULT, d.i. 'less widely used and less taught'
² Cultuur (hier vaak genoemd 'cultuur-met-een-kleine-c') wordt in dit verband gezien als het geheel van waarden, symbolen, gewoonten die zich uiteten in (verbaal en non-verbaal) gedrag en waardoor een bepaalde groep van mensen zich onderscheidt van een andere groep. Dergelijk gedrag uit zich dus in de taal en het gebruik dat ervan gemaakt wordt en in de communicatieve omgeving en dit doorheen linguïstische (bijvoorbeeld woordenschat, spraakkunst, discours, schrijf- en spreekstijl, gebruik van beleefdheidsvormen,...), paralinguïstische (bijvoorbeeld spreekdebiel, intonatie, gebaren, mimiek,...; tekstschikking, lettertype, lettermarkeringen,...), contextuele elementen (bijvoorbeeld gespreksomgeving, onderlinge afstand, oogcontact, communicatiemedium,...) en het specifieke waardenpatroon van de cultuur- & taalgemeenschap, familierelaties, hiërarchie, gendersituatie,...). Het is dus zonder meer duidelijk dat beide intrinsiek één zijn en dat taalleren best ook expliciet hieraan aandacht schenkt. Vandaar 'cultuur & taal'.

Linguaplan-Limburg (1990-1996)

Het concept en de aanvraag was zowel methodologisch als inhoudelijk integraal CTL-werk, zodat de eigen inzichten konden doorgezet worden. Bij de uitvoering waren partners betrokken uit Spanje (Valladolid), Ierland (Limerick), Frankrijk (Angers, Dunkerque).

In een ruime survey werd vooreerst onderzocht welke KMO-sectoren anderstalige communicatieve behoeften en problemen hadden, en vervolgens welke jobs binnen deze kritieke sectoren vooral getroffen waren. Op basis van deze kwantitatieve analyse werden zes communicatieve jobprofielen samengesteld, m.n. voor de sector 'internationaal transport' (trucker, dispatcher, transitair), voor immobielmakelaar, voor uitvoerend personeel VVV en hoofd hotelreceptie. Hun vergelijking op zoek naar enerzijds de gemeenschappelijke en anderzijds de jobspecifieke communicatieve situaties was de volgende stap. Daarop volgde de verzameling van mondelinge en schriftelijke corpora (gesprekken en documenten). Het antwoord werd gezocht op de vraag: via welke communicatiekanalen worden welke boodschappen met welke cultuur- & taalmiddelen van 'zender' (spreker, schrijver) naar 'ontvanger' (toehoorder, gesprekspartner, lezer) overgebracht.

Een gemeenschappelijke 'stam' kon geïnventariseerd worden. Deze werd in leermodules verwerkt met een, gezien de aard van de doelgroep, gans eigen didactische aanpak, d.i. geen grammatica en een minimum aan taalkundig jargon en verklaringen.

Veel ervaring werd met dit eerste EU-project opgebouwd, o.m. dat een uiterst zorgvuldige projectplanning en -timing evenals betrouwbare partners essentieel zijn.

Together with Willy Clijsters I have worked on three intensive European projects. Our meetings in various places throughout Europe were always interesting experiences of multicultural cooperation. I have always valued his knowledge and know-how in crossing the cultural borders and am very thankful he shared them with us.

Grażyna Świątowsky

University of Economics in Wrocław, Polen

MENTOR > Lingu@Tor Author (1998-2000)

Eind negentiger jaren werd het internet meer en meer bekend. Het was snel duidelijk dat het ook voor cultuur- & taalonderwijs een belangrijk hulpmiddel kon zijn.

Daarom nam CTL, samen met EDM³, van 1998 tot 2000 deel aan een project gefinancierd vanuit twee EU-programma's, m.n. een talen- (Socrates) en een technologieprogramma (TEN-TELECOM).

Doel: de haalbaarheid onderzoeken van taalverwerving via internet voor secundaire scholen. Partners waren drie nationale consortia, respectievelijk in het Verenigd Koninkrijk (Kingston-upon-Hull), Griekenland (Patras) en Vlaanderen (Diepenbeek), met telkens een ganse reeks onderwijsinstellingen verenigd rond een universiteit. De taaldidactische expertise zou geleverd en opgebouwd worden door CTL, dat hiertoe een drietal gedetacheerden uit de grootste Vlaamse onderwijsnetten zou aansturen. De technologische verkenning en experimenten werden uitgevoerd in de drie genoemde landen.

Deze omvangrijke studie leverde een duidelijk overzicht van de mogelijkheden die technologische infrastructures voor cultuur- & taalonderwijs moesten bieden. Anderzijds bleek ook overduidelijk dat de realiteit hiervan nog ver verwijderd was, én qua beschikbaarheid en capaciteit van de netwerken, én qua opleiding en ondersteuning van de taalleraars-docenten, die in meerderheid allerminst informaticaminded waren.

De verworven technologische knowhow liet echter toe de contouren vast te leggen van wat een gebruiksvriendelijk, multimediaal, performant auteursplatform voor taaldocenten best zou worden. Het werd zelfs embryonair uitgewerkt en zou later evolueren tot het performante auteursstelsel Lingu@Tor⁴ Author. De opgedane didactische ervaring kon vanaf 1999 in LIMREN-Talen⁵ ten dienste gesteld worden van heel de Vlaamse taallerengemeenschap via publicaties, workshops en seminars. Het liet CTL tevens toe om vanaf 2002 tot 2006 voor BIS, de Vlaamse Dienst voor Afstandsonderwijs, cursussen Italiaans, Duits en Spaans voor het internet uit te werken⁶.

³ Expertisecentrum voor Digitale Media, één van de negen onderzoeksinstituten van de Universiteit Hasselt
⁴ Lingu@Tor is een letterwoord voor 'Lingua Teaching Through Online Resources'. Dit uiterst gebruiksvriendelijk auteursplatform vereist geen programmeerkennis, is multimediaal (tekst, audio, stilstaand en bewegend beeld) en biedt maximale interactiviteit. Het bevat momenteel een 20-tal oefensjablonen die door een ietwat creatieve auteur met vele varianten kunnen uitgebreid worden. In het lopend TST-ID LLP-project (2008-2009) zal ook text-to-speech technologie toegevoegd worden, niet alleen een grote stap vooruit voor taalonderwijs, maar ook een flinke hulp voor dyslectici en personen met visuele beperkingen. Ook de toevoeging van een hoog performante elektronische lexicaal en grammaticale corrector is gepland.
⁵ De regionale expertisenetwerken (REN), een initiatief van minister Marleen Van der Poorten, kregen als opdracht door onderzoek, demonstratieprojecten, studiedagen, workshops ict-toepassingen voor alle vakken uit te werken en zo het verantwoord gebruik van ict in het onderwijs te bevorderen. CTL kon, in het kader van de UHasselt-lerarenvereniging, als enige in Vlaanderen dergelijke activiteiten opzetten voor het vreemde-talenonderwijs.
⁶ Het betreft cursussen algemene taal voor de niveaus A1-A2-B1 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen.

De PLURILINGUA-reeks (1998-2008)

Dit is het omvangrijkste project, eigenlijk een reeks van vier opeenvolgende projecten, trouwens ook met de mooiste en meest zichtbare resultaten. Vertrekpunt was de eindverhandeling van Rik Vos (1994), student handelsingenieur UHasselt, over het vreemde-talenonderwijs in de Vlaamse opleidingen tot technisch ingenieur. In het licht van de groeiende EU leverde deze studie een dramatisch beeld op. Tegelijk vernam CTL via zijn contacten in binnen- en buitenland dat van ingenieurs meer en meer communicatievaardigheid verwacht werd. Hun job kreeg immers van langsom meer een technisch-commerciële inhoud. De steeds grotere multinationals verplichtten hen ook steeds vaker te communiceren met anderstalige collega's die bovendien meestal behoorden tot andere culturen.

In de eerste fase van dit project, LEOMEPE, werd in 1998-2000 onderzocht welke cultuur- & taalbehoeften en -problemen de technische kaders van de EU-bedrijven hadden. De survey, uitgevoerd in vier landen (Spanje, België, Frankrijk, Ierland), concludeerde dat de problemen in de onderzochte landen ongekend groot waren en dat ze eigenlijk door het volledige kaderpersoneel van de bedrijven gedeeld werden. Verder bleek ook uitdrukkelijk hoe belangrijk de interculturele component, m.n. de verschillen in zakelijke cultuur, tussen de landen en zelfs binnen eenzelfde land of taalgebied wel waren. Vanuit de CTL-bekommernis, m.n. grondig wetenschappelijk onderzoek als basis voor het uitwerken van oplossingen, ondertussen ook door de EC vertaald in een quasi verplichting tot disseminatie, werd onmiddellijk ook een cultuur- & taalleermodule uitgewerkt. Voor het didactisch concept werd intensief samengewerkt met ingenieurs (Ford-Werke, ArcelorMittal⁷, Medex-Loncin). De contrastieve aanpak met telkens een binoom bron 'cultuur & taal' en doel 'cultuur & taal' leidde telkens tot een zoektocht van faciliterende gelijkenissen en leerverstorende verschillen. Het auteursplatform Lingu@Tor Author, verder uitgewerkt in functie van de wensen van de doelgroep, diende als werkplatform. Alles werd telkens door de professionele partners van het consortium gevalideerd. Twee test-modules, m.n. Nederlands-Frans en vice versa, werden i.s.m. de Université du Littoral et de la Côte d'Opale (ULCO-Dunkerque) en bedrijven uit Noord-Frankrijk op punt gesteld.

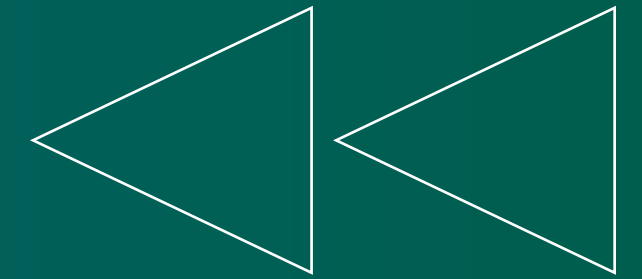
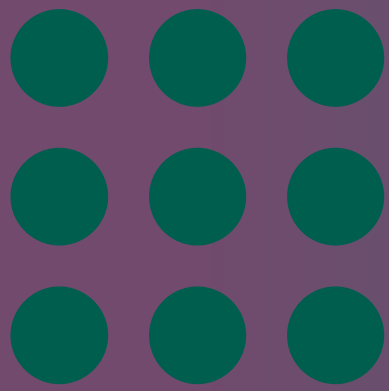
In de tweede fase, LEOMEPE-MULTI, werd het consortium uitgebreid met Duitsland, Polen en Hongarije. Een echte uitdaging: twee nieuwe landen moesten vooreerst ingeleid worden in EU-projectwerking. Vervolgens was een studie van de zakelijke culturele eigenheid van de nieuwe partnerlanden gepland en tenslotte waren zeventien cultuur- & taalmodules voorzien voor evenveel binomen. De uitdaging was niet gering, maar ze werd tot een goed einde gebracht en de resultaten werden in 2004 zelfs EU-genomineerd.

In de derde fase, COM-I-N-Europe, verdween Hongarije uit het consortium en kwamen er Tsjechië en Slowakije bij. Opnieuw werd de beproefde projectopbouw gevolgd, afgesloten met elf nieuwe cultuur- & taalleermodules. Dit bracht het totaal op 29.

⁷ Het toenmalige ALZ

Ten slotte werd een afzonderlijk disseminatieproject, ICSME (2006-2008) goedgekeurd, waaraan Vlaanderen, Polen en Groot-Brittannië deelnamen. Doel was de producten van minimum drie EU-projecten te valideren met proefgroepen, te actualiseren, te promoten en te verspreiden.

TST-ID: Taal- en spraaktechnologie ter bevordering van de interculturele dialoog (2008-2009)

Dit project ressorteert onder het LLP-programma Key Activity 'Languages'. CTL heeft de aanvraag uitgewerkt en staat in voor de administratieve en wetenschappelijke coördinatie. Er nemen partners aan deel uit vijf Europese taalgebieden, met name Vlaanderen, Wallonië, Slowakije, Roemenië en Turkije.

Het doel van TST-ID is meervoudig:

- een vergelijkende studie van de talen in vergelijking met het Nederlands met het oog op het gebruik van de kennis van interferenties en van faciliterende elementen
- een studie van de culturen van de betrokken taalgebieden
- een studie van de mogelijkheden van TST voor de participerende talen
- een studie van de nieuwe didactische mogelijkheden die zo ontstaan, vooral ook voor dyslectici en personen met visuele beperkingen
- de integratie van deze mogelijkheden in het auteursplatform Lingu@Tor
- de productie van cultuur- en taalleermodules voor negen taalkoppels, waarbij de Nederlandse 'cultuur & taal' telkens als bron- en als doel 'cultuur & taal' optreedt naast het Frans voor het Turks.

De beoogde modules situeren zich op de niveaus A1-A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen. Ze zullen een flinke steun vormen voor de modernisering van de studie van het Nederlands in de betrokken taalgebieden en anderzijds ook in Vlaanderen kunnen bijdragen tot een vlottere integratie van Roemeense, Slowaakse en Turkse migranten. Dit laatste zal ook gelden voor Turkse migranten in het Franse taalgebied (Wallonië, Frankrijk).

Linguaplan Limburg

- Linguaplan Limburg - Fase 1 (1993) - Rapport van de regionale audit: Limburg, 96 p.
- Linguaplan Limburg - Fase 1 (1993) - Rapport des audits régionaux, 164 p.
- Linguaplan Limburg - Phase 2 (1994) - Profils linguistiques, 266 p.
- Actes de Base des Professions, NL-FR, 1997, 238 p. (+ CD-Rom)
- English for general professional purposes, NL-EN, 2001, 208 p. (+ CD-Rom)
- Basiskommunikation für die Berufspraxis, NL-DE, 2001, 237 p. (+CD-Rom)
- Funciones básicas para la práctica profesional, NL-ES, 1999, 246 p. (+ CD-Rom)
- Español para el sector turístico, NL-ES, 1999, 272 p.

Plurilingua

- LEOME, LEOME-MULTI, COM-I-N-EUROPE, ICSME, PRO-Multilingua
- Zie www.commart.be
- Leonardo's Multilingual Engineers Project, Rapport - Volet 1, 1999, 201 p.
- Leonardo's Multilingual Engineers Project, Rapport - Volet 2, 1999, 288 p.

Volgende CT-combinaties zijn beschikbaar:

NL - FR	FR - NL	HU - NL
NL - DE	FR - DE	HU - FR
NL - EN (UK, IRL, US)	FR - EN (UK, IRL, US)	HU - DE
NL - PL	FR - PL	ES - NL
EN - NL	DE - NL	ES - FR
EN - FR	DE - FR	ES - DE
EN - DE	DE - PL	ES - EN
PL - DE	CZ - DE	ES - PL
PL - FR	CZ - EN	SK - EN
PL - EN	PL - NL	

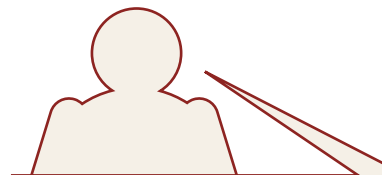
Hier komen er tegen eind 2010 nog vier bij:

RO - FR	RO - DE	DE - RO
FR - RO		

PRO-Multilingua (2008-2010)

Dit project werd ingediend door de universiteit van Babeş Bolyai, Cluj-Napoca (RO) onder Leonardo da Vinci 'Transfer of Innovation' (LLP). Samen met de universiteit van Wenen wil de Roemeense contractant samen met professionele Roemeense en Oostenrijkse partners het basisonderzoek van de Plurilingua-reeks actualiseren voor twee nieuwe landen (Roemenië en Oostenrijk) en vervolgens de innovatieve leertechnologie, opbouw en inhoud aanpassen voor vier nieuwe cultuur- & taalcombinaties bestemd voor communicatieve training van bedrijfskaders. Het betreft met name: Roemeens-Frans en vice versa, Roemeens-Duits en vice versa. CTL is promotor-wetenschappelijk coördinator.

Ook vanuit Bulgarije en Turkije is er een sterke interesse om een 'Transfer of Innovation'-project gebaseerd op het onderzoek, de technologie en de methodiek van de Plurilingua-reeks in te dienen.

Prof. Dr. Willy Clijsters ile 2004 yılında Uluslar arası Fransızca Öğretmenleri Federasyonu tarafından Atlanta'da düzenlenen toplantıda karşılaştık. Karşılaştığımız ilk günden itibaren bizleri birlikte çalışmaya, ortak projeler hazırlamaya, dil ve kültür üzerine çalışmalar yapmaya, Avrupa'da yaşayan insanlar olarak kültürlerimizi ve dillerimizi tanımaya motive etti ve bakış açımızı değiştirdi. Biz Prof. Dr. Willy Clijsters'in bilimsel çalışma azmine, gayretine, sevgisine hayran kaldık ve çok etkilendik. Emekliye ayrılmış olması bilimsel çalışmaların durması anlamını taşımaz. Prof. Dr. Willy Clijsters'in insanlığın ilerlemesi, bilimin gelişmesi çerçevesinde çok kültürlülük ve çok dilliliğe büyük katkılar sağlayacağına inanıyoruz.

Since our first encounter in 2004, prof. dr. Willy Clijsters motivated us into working together, preparing joint projects, emphasizing language and culture more. In addition, he helped us learn more about our cultures and languages as people living in Europe and changed our perspective for the better.

The passion, efforts, and love of prof. dr. Willy Clijsters for scientific research impressed and left us with admiration! We know that his retirement won't be the end of his scientific research. He will continue to contribute to the ideal of having multiple languages and cultures peacefully and colorfully resulting in advancements of mankind and improvements in science.

Hüseyin Gümüş

Istanbul Marmara University Ataturk, Turkiye

BIBLIOGRAFIE

TST-ID:
Zie www.uhasselt.be/tst-id

Van onderzoek tot spin-off

Hoe vanuit het onderzoek van het Centrum voor Toegepaste Linguïstiek de spin-off CommArt International nv ontstond

Contacten met het bedrijfsleven, zeker vanuit het CT¹ -onderwijs en -onderzoek, zijn allerminst evident. De groep 'Economisch en Zakelijk Frans' van de Universiteit Hasselt kunnen we zeker niet wereldvreemd noemen! Ze heeft deze contacten dan ook steeds essentieel gevonden en bijgevolg de banden met het Limburgse en later het Vlaamse bedrijfsleven uitgebouwd en er in een echte win-winrelatie een optimaal gebruik van proberen te maken.

Vrij snel na de overgang naar het universitair statuut werden deze contacten zelfs opengetrokken naar de Europese bedrijfswereid. Op die manier kwam trouwens het huidige leerparcours en de specifieke inhoud van de cyclus 'Economisch en Zakelijk Frans' tot stand.

Uitwisselingsnetwerk

Daarnaast werd er altijd naar gestreefd ook nog buiten de eigenlijke cursussen de banden met het bedrijfsleven aan te halen. Zo werden gastsprekers uitgenodigd die o.m. het belang van een goede vreemde-talenkennis kwamen onderlijnen, een gevarieerd netwerk van Franstalige stagebedrijven werd opgezet, een 'voyage d'exploration' werd jaarlijks ondernomen naar de mooie Loirevallei om er kennis te maken met lokale bedrijven en met de organisatie van het Franse bedrijfsleven. Dit alles sloot aan bij de permanente bekommernis om, gezien de toenemende internationalisering, de horizon van de UHasselt economiestudenten te verbreden, wat o.m. ook gebeurde door de uitbouw van een ruim uitwisselingsnetwerk in Frankrijk, Wallonië en Québec.

¹ CT = het harmonisch geheel gevormd door een taal en de cultuur die ze draagt en waarin ze baadt (zie ook voetnoot 4 hierna).

De onderzoeksgroep 'Centrum voor Toegepaste Taalkunde en Literatuuronderzoek', later omgedoopt tot 'Centrum Toegepaste Linguïstiek' (CTL), werd door de groep taaldocenten Frans opgericht in 1991 bij de start van de faculteit economie. Ze heeft de traditie van taalbehoefteonderzoek verdergezet². Om dit in Europees verband te kunnen werd er vanaf het begin een succesvol beroep gedaan op de Europese programma's voor taalonderzoek, m.n. Lingua, Socrates-Leonardo da Vinci, LLP-Key activity 2 'Languages'.

Basisfilosofie

Bij dit alles stond steeds de bekommernis voorop: reële, eventueel latente problemen in de bedrijfswereid detecteren en onderzoeken en vervolgens middelen aanreiken om ze op een bedrijfseconomische wijze op te lossen, d.i. tegen de laagste kost maar met de beste resultaten. Het werd de basisfilosofie van het onderzoek van CTL, waardoor dit zich rond twee grote thema's ging concentreren: communicatie-behoefteonderzoek en onderzoek naar de efficiëntste leermethode. Deze basisfilosofie werd nog versterkt door de jaren heen door de steeds explicietere vraag van genoemde EU-programma's om het gebruik van de resultaten van het gefinancierde onderzoek te garanderen. Momenteel wordt daartoe zelfs bij elke 'project proposal' een in detail uitgewerkt plan vereist en financiert de EC specifieke programma's gericht op de valorisatie van de output van goede EU-projecten uit het verleden.

De EC onderscheidt bij dit alles valorisatie, disseminatie en exploitatie van 'project outcomes', waarbij het laatste de eerste twee omvat "with a view to optimising their value, enhancing their impact and integrating them into training systems and practices at local, national as well as European level." (EC, 2004) Disseminatie van (wetenschappelijke) projectinformatie via publicaties, conferenties, seminars, posters ... ligt binnen het bereik en in de wetenschappelijke missie van een universitair onderzoeksinstituut. Maar dit geldt allerminst voor exploitatie, want "Exploitation is not only economic exploitation, i.e. making profit, commercialisation, but in a broader sense, it means attain significance, surplus value by transferring project results into education practices, systems and policies beyond the immediate boundaries of the project." (Th. Reubsat, 2005, p. 4)

² Hier wordt verwezen naar de studie uitgevoerd o.l.v. F. Roeck bij de oprichting van de Economische Hogeschool, naar de studies van W. Clijsters (zie bibliografie op wwwctl.uhasselt.be).

Willy Clijsters, una de las grandes satisfacciones de mi carrera ha sido haber trabajado contigo.

Willy Clijsters, te connaissant je vois ta retraite, non comme un long fleuve tranquille, mais bien comme un torrent d'activité nouvelles!

Antonio Argüeso-González

Haute École de Bruxelles, België

Exploitatie

Bij de eerste EU-projecten werd het voor CTL echter al snel duidelijk dat er zich op het vlak van exploitatie een groot probleem stelde. De traditionele educatieve uitgever van vreemde-taalmethoden hadden nauwelijks contact met de bedrijfswereid. Daarenboven waren e-leermiddelen – en deze bleken uiterst geschikt voor de leerflexibiliteit die bedrijven verwachtten – voor hen een te groot financieel risico. Trouwens hun traditionele klanten, d.i. de onderwijsinstellingen, waren niet of onvoldoende uitgerust om systematisch e-leermiddelen in te zetten in (vreemde-) talenonderwijs. Anderzijds kon CTL, als universitair onderzoeksinstituut, niet voldoen aan de EU-eis tot exploitatie.

De situatie werd voor CTL nog kritischer door de recent gewijzigde financieringswet voor de Vlaamse universiteiten. Deze legt veel meer de nadruk op objectief meetbare onderzoeksoutput. Spijtig genoeg zijn de meeste parameters hiervan onbestaande binnen de humane wetenschappen. Daarenboven beslisten de UHasselt-autoriteiten hun financiële middelen te concentreren op zogenaamde kern disciplines. Hierdoor dreigt het taalonderzoek er volledig in de verdrukking te komen. Immers het taalonderwijs is slechts in beperkte mate aanwezig aan de UHasselt.

Labositatie

Gezien de opgebouwde expertise en de Europese appreciatie voor het gepresteerde werk, gezien de unieke labositatie die de Euregio Maas-Rijn op het vlak van communicatie-onderzoek vormt, gezien het belang van dit onderzoek voor onze bedrijven, wilde CTL zijn onderzoeksactiviteiten absoluut verderzetten. Het wilde daartoe alle Limburgse talenexpertise bundelen en nodigde de Limburgse hogescholen uit aan te sluiten. Daarom heeft CTL met het oog op de associatievorming ondertussen resoluut zijn horizon verruimd en wil het als associatiebreed, en zo mogelijk campusbreed taalonderzoeksinstituut functioneren. Gezien echter de daar aanwezige taalopleidingen nog geen verplichting tot academisering kennen, is hun deelname niet vanzelfsprekend. In het kader van het lopende Interregprogramma werd echter reeds een eerste euregionaal onderzoeksvoorstel ingediend samen met de Provinciale Hogeschool Limburg.

Spin-offdynamiek

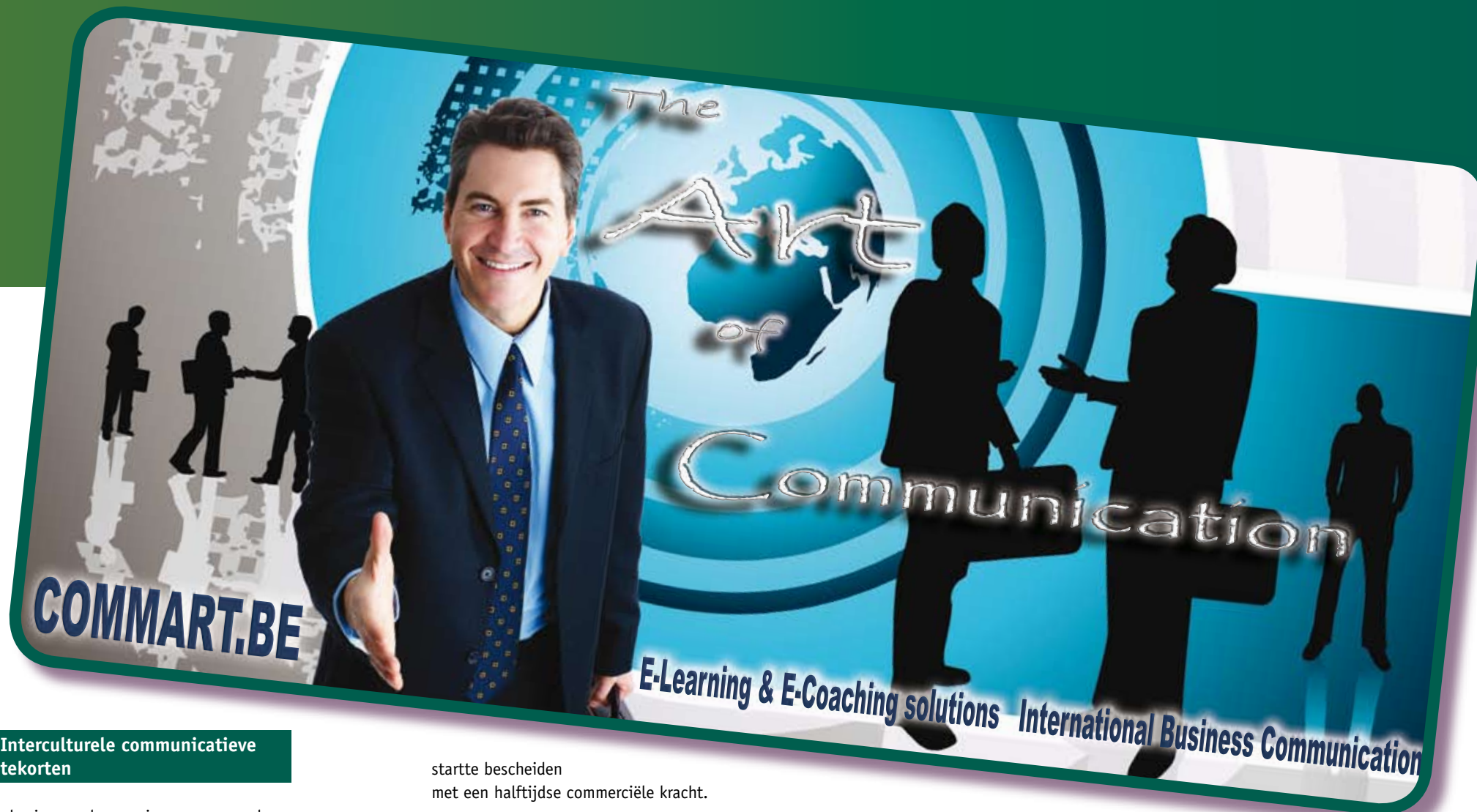
Maar gelukkig diende er zich een nieuwe opportuniteit aan. Een nieuwe dynamische spin-offpolitiek werd gelanceerd binnen de Vlaamse universiteiten. CTL zou van die mogelijkheid gebruik maken om zelf een orgaan te creëren dat kon instaan voor het marktklaar maken, het promoten en het verdelen van specifieke marktconforme producten, ontwikkeld op basis van CTL-onderzoeksresultaten.

Steen werd gevonden bij de pas opgerichte UHasselt-interfacedienst³ en de Limburgse Reconvertiemaatschappij voor het opstellen van het businessplan, voor juridisch advies en voor financiële middelen. Verder traden als strategische partners Brainlane nv en Pluriling cvba tot het project toe.

³ Ondertussen herdoopt tot Tech Transfer UHasselt

⁴ *Communication Art, l'Art de la Communication of de Kunst van het Communiceren. Inderdaad communiceren is veel meer dan een taal kunnen gebruiken, d.i. woordjes kennen en grammaticaregels foutloos kunnen toepassen. Communiceren betekent de communicatiecultuur van de partner beheersen, zijn lichaamstaal correct interpreteren, de communicatieve context, zijn gebruiken, zijn waarden, enz. kennen en er "in een cultureel compromis" rekening mee houden.*

⁵ *In het kader van een tweejarig LLP-project, gecoördineerd door CTL, wordt momenteel contrastief onderzoek verricht voor een negental taal- en cultuuroppels, waarbij het Nederlands de pivottaal is en het Frans, Turks, Slovaaks en Roemeens de satelliettaalen. Voor meer info: www.uhasselt.be/tst-id. - In Euro Lang 2012 wordt met vier andere partnerlanden gewerkt rond de Poolse en Oekraïense taal en communicatiecultuur. Voor meer info: www.eurolang2012.com. - Ten slotte zal binnen Leonardo da Vinci het 'Transfert of Innovation'-project PRO-Multilingua vier bijkomende talencombinaties toevoegen aan de 29 bestaande Plurilingua-koppels.*

Interculturele communicatieve tekorten

Op basis van de ervaring en van exploratieve gesprekken zou het nieuwe bedrijf, ondertussen CommArt⁴ International nv gedoopt, oplossingen aanbieden voor bedrijfsmensen met anderstalige, interculturele communicatieve tekorten, die over weinig of geen tijd beschikken om ze weg te werken en daarom een flexibel, modulerbaar product verwachten dat hen in zelfstudie, eventueel met een minimum aan coaching, in weinig tijd een adequate oplossing biedt en daarbij liefst ook nog een bedrijfseigen look heeft.

Op 19 september 2007 werd de nieuwe spin-off boven de doopvont gehouden; hij vond een onderkomen in de universiteit en

startte bescheiden met een halftijdse commerciële kracht.

Ondertussen zijn we een jaar verder en geniet het jonge bedrijf meer en meer bekendheid in de bedrijfswereld. Mond-aan-mond reclame begint te werken en de eerste spontane contactnames werden genoteerd. Verder bleek dat de voorgestelde bedrijfsoplossingen ook de interesse opwekken van het hoger onderwijs - en dit zelfs ver buiten de nationale grenzen -, dat op zoek is naar aangepaste pakketten voor de invoering van een systeem van 'blended learning in een semi-autonome setting'.

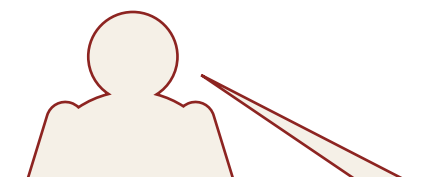
Veelbelovende toekomst

Een viertalige internetsite met e-shop werd opgezet: www.commart.be. Het productengamma werd uitgebreid en het zal tegen het einde van 2009 nog een aanzienlijke verrijking kennen⁵. Sinds de aanwerving van een voltijdse 'sales manager' met business-to-business ervaring werd ook een nieuwe marketingstrategie voor de bedrijfswereld uitgewerkt. Een belangrijk promotieel akkoord werd afgesloten met een tijdschrift voor de zakenwereld en er zijn vergevorderde contacten met binnen- en buitenlandse verdelers. De initiële prognoses werden ondertussen ruim gehaald en de toekomst ziet er veelbelovend uit.

BIBLIOGRAFIE

European Commission, 2004, The valorisation plan. Guidelines for project promoters; Brussels, European Commission DG EAC.

Reubsæet Theo (2005), Valorisation down to Earth. Guidance through the obstinate context of Leonardo da Vinci projects. Experiences and tips from the working practice. 's Hertogenbosch, National Leonardo da Vinci, the Netherlands, p. 94

Depuis notre première rencontre à Gand en 1992, j'ai pu apprécier à sa juste valeur l'énorme qualité des travaux scientifiques de Willy Clijsters. Au fil des ans, j'ai appris à connaître Willy sous diverses belles facettes: d'un côté le professeur sérieux et professionnel; de l'autre, le gentleman.

Frédéric Royall

University of Limerick, Ireland

Hoe (on)belangrijk is vreemde-talenkennis?

Zijn vreemde culturen en talen belangrijk in de hedendaagse maatschappij, voor de Vlaamse economie? Welk nut heeft een vreemde taal voor het individu? Moeten vreemde culturen en talen in de studieprogramma's voorkomen? Ook in het hoger onderwijs? Wegen de baten van het leren van een vreemd idioom op tegen de kosten en inspanningen? Waarom niet allemaal alleen Engels leren? – Zo kunnen we nog vele vragen stellen...

Elk van deze vragen vereist eigenlijk een omstandige analyse. Elk antwoord kan met veel of weinig details gegeven worden. Dit is echter in deze korte bijdrage uitgesloten. Daarom zal ze zich beperken tot enkele elementen van antwoord op de eerste twee gestelde vragen.

Vooreerst twee vaststellingen

- 1 In maart 2002 drong de Europese Raad¹ er in Barcelona op aan dat iedere Europese burger naast zijn moedertaal nog twee andere vreemde talen zou leren.
- 2 Bij de oprichting van de Economische Hogeschool Limburg (EHL), de historische voorloper van de huidige faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen van de Universiteit Hasselt, werd een onderzoek uitgevoerd naar de behoeften aan vreemdetalen-competentie in het toenmalige Limburgs bedrijfsleven (Roeck-Vermeire, zie bibliografie). Hieruit bleek het kapitale belang ervan voor de toekomstige gediplomeerden. De curricula van de EHL trokken daaruit de logische consequentie: ze legden drie vreemde talen op en reserveerden voor elk flink wat studiepunten in het curriculum. De omvang en de kwaliteit van het talenonderwijs werden dan ook één van de specifieke kenmerken en tegelijk sterkten van de EHL-opleiding.

Multiculturele maatschappij

Door de internationalisering van onze leefwereld, mede in de hand gewerkt door de globalisering van de economie, de vooruitgang van de telecommunicatiemogelijkheden, de betaalbaarheid van (verre) vliegwezen en de economische en politieke migraties is de laatste jaren het sterke bewustzijn gerezen dat het vreemde-talenonderwijs vanzelfsprekend ook een dimensie 'vreemde cultuur' bevat en dat men deze best expliciteert in het vreemde-talenonderwijs. Dit wordt op die manier eigenlijk cultuur & taal-onderwijs², ongetwijfeld elke dag belangrijker in onze steeds meer multiculturele maatschappij.

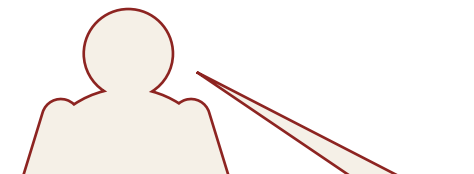
Vlaamse economie

Het belang van vreemde talen in de Vlaamse maatschappij, en vooral in de Vlaamse economie is al herhaaldelijk onderzocht op grotere of kleinere schaal. Enkele subregio's vertonen daarbij een licht afwijkend beeld: om evidente redenen meer Engels in het Antwerps havengebied, meer Duits in Limburg.

Een algemeen beeld komt naar voor uit de Vlaamse exportcijfers³, waaruit blijkt dat de buurlanden veruit (Duitsland 16,8%; Nederland 13,9%; Frankrijk 13,6%; UK 7,92%; Duitsland en Nederland zijn belangrijker voor de Vlaamse export dan alle niet-Europese landen samen) de grootste Vlaamse exportpartners zijn. Laten we daarbij niet uit het oog verliezen dat het hier exportcijfers betreft en dat de aanzienlijke interregionale transfers⁴ binnen België buiten deze cijfers vallen. Bedrijven beschouwen dan ook vreemde-talencompetentie als een hefboom voor hun groei. Werknemers ervaren hun vreemde-talenvaardigheid als een troef bij sollicitatie, als een motor voor hun carrière-uitbouw. Anderzijds leidt een tekort aan vreemde-talencompetentie voor bedrijven – en hoe node geven ze hun falen toe? – tot gemiste contracten of tot een verlies aan contracten (Clijsters W. et al.⁵, zie bibliografie: www.ctl.uhasselt.be, 20% van de Vlaamse KMO's; CILT-ELAN⁶: 11% van EU-KMO's).

In 2007⁷ schatte Fenedex, de Federatie voor de Nederlandse Export, het omzetverlies voor de Nederlandse economie door onvoldoende beheersing van het Duits al op zo'n 7 miljard gulden.

Toch vertrouwen bedrijven klaarblijkelijk voor de vreemde-talenkennis van hun medewerkers op de initiële opleidingen of daarna op het initiatief van de individuele werknemers, zo blijkt uit genoemde studies.

I will remember Willy Clijsters forever as a patient, modest and very friendly person. It is a great honour for me to be one of his friends and colleagues.

Petra Jesenská

Mateja Bela University,
Slowakije

- 1 *Conclusies van het voorzitterschap – Europese Raad van Barcelona, 15-16 maart 2002, art. 44.*
- 2 *CL = cultlanguage = culture + language, culture + langage of CT= cultuur + taal. Naast de traditionele taalelementen (woordenschat, spraakkunst, discours ...) omvat dit bijvoorbeeld ook paralinguïstische elementen (spreekdebet, accent, gebaren, mimiek ...; lettertype, tekstschikking ...), de communicatieve context (welke omgeving, welk communicatiekanaal ...), het specifieke waardenpatroon van de taalgemeenschap (hiërarchie, familierelaties, gendersituatie, religie ...)*
- 3 *Cijfers 2007 vanwege het Instituut voor de Nationale Rekeningen (Nationale Bank van België) – Ter vergelijking nog: VS 4,4%; Indië 2,7%; China 1,3%; Japan 0,7%*
- 4 *Spijtig genoeg zijn hierover geen cijfers beschikbaar. Maar elke Vlaamse autobestuurder die naar Brussel of Luik moet, kan dit elke morgen vaststellen.*
- 5 *Zie bibliografie op www.ctl.uhasselt.be*
- 6 *Het betreft een studie bij 2000 KMO's in 29 landen. Meer dan één bedrijf op tien geeft toe exportcontracten te missen door een tekort aan vreemde-talencompetentie in het bedrijf. Dit zou een gemiddeld jaarlijks verlies van 100.000 euro's betekenen. (CILT, 2006, p. 5) http://export.nl/onderwerpen/taal-en-cultuur/taal-en-cultuur_3892.html - Na een onderzoek door Fenedex, Federatie van Nederlandse Exporteurs en de Deutsch-Niederländische Handelskammer onder hun leden werd genoemd verlies geschat. In 1998 werd dit slechts op 7 miljard gulden geschat.*

Met Engels kom je overal?

En wat met de bewering “Met Engels kom je overal!”? – Ongetwijfeld is Engels (maar welk Engels?) momenteel de internationale lingua franca. Maar meer en meer rijst het besef dat een goede kennis van Engels, ofschoon noodzakelijk, lang niet voldoende is. Trouwens de gebruiker van deze internationale variant van het Engels, het zogenaamde ‘globish’, spreekt vanuit zijn eigen cultuur en misverstanden komen dan ook frequent voor.

Bovendien onderlijnt internationale marketing het belang van de kennis van de taal en cultuur van de klant. Op die manier gaat men zich immers mentaal verbonden voelen met die markt (‘market closeness’). De ‘accomodation theory’ gaat zelfs verder:

“In its most basic form, this theory predicts that the greater the amount of effort in accommodation that a bilingual speaker of one group was perceived to put into this message, the more favourably he would be perceived by listeners from another ethnic group, and also the more effort they in turn would put into accommodation back to the speaker.” (Koslow et al., 1994, p. 576).

Leader mais pas chef, stratège mais pas calculateur, charismatique mais pas gourou, linguïste mais pas mauvaise langue, voilà quelques éléments qui caractérisent Willy Clijsters.

Pierre en Dominique Macaigne

Université du Littoral et de la Côte d'Opale, Dunkerque, Frankrijk

BIBLIOGRAFIE

Een uitgebreide lijst van publicaties met allerlei gegevens over de vreemde-talenbehoeften in de economie en in het bijzonder in de Vlaamse economie kan men vinden op www.ctl.uhasselt.be

CILT, ELAN (2006) “Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprises”, p. 79 (studie in opdracht van de Europese Commissie)

Holden, N.J. (1989), “Market Closeness and Speaking the Language of the Customer: A Perspective Provided by the Concept of Communication Competence”, paper 5th IMP Conference, Pennsylvania State University, Ohio, 5-7 September

Koslow, S., et al. (1994) “Exploring language Effects in Ethnic Advertising: A Sociolinguistic Perspective.” - In: *Journal of Consumer Research* 20 (March), pp. 575-585

Roek F., Vermeire A. (1973), “Een enquête in bedrijven ten dienste van het taalonderwijs aan de E.H.L.” - In: *Kwartaaltijdschrift*, p. 267-294

Swift, J.S. (1991), “Foreign language Ability and International Marketing” - In: *European Journal of Marketing*, Vol. 25, N° 12, pp. 36 – 49

Verrijking

In het drietalige België komt daar nog bij dat de federale administratie een hoge graad van tweetaligheid vereist⁸, die, vooral door Franstalige Belgen, lang niet altijd gehaald wordt. Naast de verbetering van de beroepskansen, hetzij bij aanwerving, hetzij voor de carrière-uitbouw, betekent ‘vreemde-culturen & talenkennis’ ook op persoonlijk vlak een aanzienlijke verrijking:

- Het laat toe ter plaatse andere landen, volkeren, continenten beter te ontdekken.
- Het opent breed de toegang tot andere culturen en hun uitingen (audiovisuele producten, literatuur, dagdagelijkse media...).
- Het leert openheid en respect voor de (religieuze) eigenheid van de andere.
- Het draagt bij tot een verbetering van de intellectuele capaciteiten van het individu (geheugen, analyse- en synthesevermogen ...)
- Het verwerven van een nieuwe vreemde cultuur en taal geeft de voldoening inherent aan elke nieuw verworven kennis of vaardigheid.

Op persoonlijk vlak blijkt het belang van de buurtalen voor de Vlamingen, of is het hun voorliefde voor hun buurlanden, ook uit hun geprefereerde vakantiebestemmingen⁹:

Als besluit van deze bijdrage citeren we hier graag Karl-Heinz Lambertz, koninklijk bemiddelaar in de federale taalproblemen van de zomer 2008:

“Mon conseil aux plus jeunes. Apprendre les langues et partir à l'étranger, pour découvrir d'autres réalités, d'autres manières de penser¹³.”

Bestemming	Korte vakanties	Lange vakanties
Vlaanderen	34,9	18,4
Wallonië	21,0	7,7
Frankrijk	13,0	18,8
Nederland	11,3	3,5
Duitsland	9,0	4,3
Luxemburg	1,9	-----
Spanje	-----	11,8
Italië	-----	6,2
Turkije	-----	3,8
Overige	8,9	25,5
Totaal Franstalige bestemmingen ¹⁰	34,0	26,5
Totaal buurtaallanden ¹¹	44,9	30,8
Totaal anderstalige bestemmingen ¹²	53,8	78,1

8 Hiermee is het echter allesbehalve rooskleurig gesteld, zoals blijkt uit de resultaten van de taalexamens georganiseerd door SELOR, de federale selectiedienst. Van de Nederlandstaligen slaagt ongeveer 60%, van de Franstaligen slechts ongeveer 30%.

9 Studiedienst van de Vlaamse Regering, <http://aps.vlaanderen.be/sgml/largereeksen/1739html> (cijfers van 2006)

10 Hier beperkt tot de som van Wallonië en Frankrijk.

11 Onder deze wat vreemde term worden verstaan Wallonië, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg.

12 Anderstalig = niet-Nederlandstalig

13 Cité dans “Références” (L’Echo – Tendances – Le Vif-L’Express), semaine 37, 2008 (8 septembre 2008)

Academische openingszitting Limburgse Associatie

De aparte opleidingen kunst en ingenieur aan de KHLim, XIOS en PHL moeten – met reconversiegeld – samengevoegd worden tot één richting onder de vleugels van de Universiteit Hasselt. Dat stelde onderwijsminister Frank Vandenbroucke bij de start van het academiejaar van de Limburgse Associatie op 24 september 2008.

Volgens de minister kan dit gerealiseerd worden dankzij de brug die de voorbije maanden tussen K.U.Leuven en UHasselt is geslagen. "Door de alliantie verandert dit idee plots in een haalbare en volgens mij erg wenselijke doelstelling: één sterke opleiding onder de vleugels van UHasselt. Uiteraard zal die operatie goed begeleid moeten worden."

Centen daarvoor mogen de associaties zoeken bij de Stichting Limburg Sterk Merk - het vroegere Lisom. "Als alle partijen in het Limburgse hoger onderwijs aan één zeel trekken, lijkt een nieuwe investering in het hoger onderwijs mij een goede besteding van reconversiegeld."

Rector Luc De Schepper had het in zijn openingstoespraak over 'De Universiteit Hasselt als motor van onderzoek en innovatie in Limburg'. Hij beklemtoonde daarbij dat de UHasselt zich de afgelopen 35 jaar ontwikkeld heeft tot een onderzoeksuniversiteit "die duidelijk op de kaart staat in Vlaanderen, al is onze positie toch wat apart".

Luc De Schepper: "Het onderzoek aan de UHasselt is namelijk meer toegepast en minder fundamenteel gericht dan aan andere Vlaamse universiteiten. Dit uit zich ook in de zogenaamde derde en vierde geldstroomfinanciering van onze universiteit. Momenteel bedraagt de contractenportefeuille van de UHasselt ongeveer zestien miljoen euro per jaar. In vergelijking met de 25 miljoen euro die de UHasselt aan werkingstoelage ontvangt van de Vlaamse Regering, is dit een zeer groot bedrag. De verhouding tussen de inkomsten uit contractonderzoek en de werkingstoelage bedroeg vorig jaar zo'n 65 procent: dit is het hoogste cijfer van alle Vlaamse universiteiten, wat de aparte positionering van het UHasselt-onderzoek overduidelijk illustreert."

'Peter-meterteam' faculteit TEW beloond met Prijs

"De toekomst in Limburg is aan de vrouwen, dat is vandaag duidelijk." Met die woorden zette gouverneur Steve Stevaert op 24 september 2008 de prestaties van het 'peter-meterteam' van de faculteit TEW in de verf: zeven meisjes en één jongen bekomen zich over allochtone eerstejaars en helpen hen om vol te houden.

Naast veel felicitaties leverde het hen ook de Goetstouwers-Prijs op: een erkenning van de UHasselt en Het Belang van Limburg voor de 'meest verdienstelijke allochtone student of medewerker'. Het 'peter-meterteam' van de faculteit TEW bestaat uit vier Turkse meters, een Marokkaanse, eentje uit Kazachstan en een Russische. Met allemaal diezelfde gedrevenheid en een engagement om u tegen te zeggen.

"We stonden onmiddellijk paraat toen Marijke Huber van UHasselt het ons vroeg. Omdat we in het eerste jaar zelf hebben ervaren hoe moeilijk het is om te slagen", stelde meter Fatma Aksu, "maar we hebben sindsdien wel allemaal 'geslaagde' academiejaren achter de rug."

"Voor de toekomst van Limburg is het belangrijk dat zoveel mogelijk jongeren deelnemen aan onderwijs. Uit alle lagen, op alle niveaus", benadrukte hoofdredacteur Ivo Vandekerckhove, terwijl hij de meters een cheque van 400 euro overhandigde.

Met die uitreiking was het academiejaar van UHasselt definitief ingezet, de officiële start volgde enkele minuten later met de - sinds drie jaar - traditionele togastoet richting stadhuis van Hasselt.

Op de foto zien we van links naar rechts: Derya Okceli, Fatma Aksu, Khadija Aourz, Aysen Ozden, Emel Kahraman, Natalia Kodzjaspirova en Anastasia Kazhuro. Oguzhan Arslan ontbreekt op de foto. Hij heeft zijn mastersdiploma al op zak en kon onmiddellijk aan de slag bij Deloitte. Hij zat op de dag van de uitreiking in opleiding in het Franse Vittel.

Nieuwe vicerectoren treden aan

Het nieuwe UHasselt-bestuursdecreet werd op 12 augustus 2008 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en trad diezelfde dag in werking. Het nieuwe decreet voorziet naast een vicerector 'onderwijs' ook in een vicerector 'onderzoek'.

Professor Erna Nauwelaerts wordt vicerector 'onderwijs'.

Zij is professor wiskunde en heeft haar volledige loopbaan aan de Universiteit Hasselt doorgebracht. Sinds 2004 was zij decaan van de faculteit Wetenschappen. Haar voornaamste realisatie als decaan was ongetwijfeld de verbreding van de bacheloropleidingen Wetenschappen aan de UHasselt. Voor deze bachelors is de toegang tot verschillende vervolgmasters mogelijk geworden via verschillende samenwerkingsovereenkomsten: voor ingenieursopleidingen met de TU Eindhoven, voor biochemie en biotechnologie met de UAntwerpen en voor (medische) biologie met de RU Nijmegen.

Professor Nauwelaerts heeft de voorbije jaren ook verscheidene initiatieven genomen om leerlingen van de derde graad van het secundair onderwijs de weg naar de universiteit te tonen en wil in die richting verder gaan.

Professor Paul Janssen wordt vicerector 'onderzoek'.

Hij is sinds 1974 verbonden aan de UHasselt en doceert er statistiek. In 2004 werd hij voorzitter van de Onderzoeksraad. Vanuit die functie werkte hij mee aan de verdere uitbouw van de diensten 'Onderzoekscoördinatie', 'Internationalisering & Ontwikkelingssamenwerking' en 'Tech Transfer'.

Professor Janssen zal de komende jaren het nieuwe onderzoeksbeleidsplan van de universiteit mee helpen verwezenlijken. "Ik wil ervoor zorgen dat het inzetten van de middelen, die de universiteit aan onderzoek besteedt, resulteren in uitstekend onderzoek dat de internationale toetsing doorstaat", vertelt Paul Janssen. "Op die manier willen we onze positie op de erg competitieve onderzoeksmarkt versterken."

30.000 bezoekers voor Science Tunnel

De wetenschapstentoonstelling 'Science Tunnel' in de Ethias Arena in Hasselt heeft dertigduizend bezoekers over de vloer gekregen.

De Science Tunnel is een unieke multimedia-expo, ontwikkeld door het Max Planck Instituut, die op een originele en spectaculaire manier de evolutie in vele domeinen van de wetenschappen belicht. De UHasselt bracht deze tentoonstelling van 23 augustus tot en met 10 oktober 2008 naar Vlaanderen.

"We zijn ontzettend blij met het grote aantal bezoekers", glundert initiatiefnemer professor Erna Nauwelaerts. "De populariteit van de tentoonstelling bij scholen in Vlaanderen valt op en we kregen ook internationale belangstelling, vooral dan van onze Nederlandse en Duitse burens." In de Science Tunnel zie je hoe wetenschappers op dit ogenblik onderzoek doen naar nieuwe materialen en technologieën, oorzaken van ziektes, geheimen van ons bewustzijn en hoe ze oplossingen zoeken voor wereldwijde problemen en het heelal verkennen.

In de Science Tunnel kregen de bezoekers ook een beeld van een aantal onderzoeksthema's waarin de UHasselt een internationale rol speelt, onder meer in nanotechnologie en bio-elektronica, MS-onderzoek, milieuwetenschappen, informatica, biostatistiek en verkeersveiligheid.

Het Interuniversitair Instituut IB²

Het Centrum voor Statistiek (CenStat) van de UHasselt en het Biostatistisch Centrum van de K.U.Leuven gaan voortaan intensief samenwerken in het Interuniversitair Instituut voor Biostatistiek en statistische Bioinformatica, IB².

Het instituut creëert tal van nieuwe mogelijkheden voor het onderzoek, het onderwijs, en de wetenschappelijke dienstverlening in dit domein. IB² is een zeer concreet voorbeeld van de nauwere samenwerking tussen de UHasselt en de K.U.Leuven. Beide rectoren ondertekenden de overeenkomst op 10 september 2008.

De oprichting van IB² is een initiatief van de professoren Geert Molenberghs (UHasselt) en Geert Verbeke (K.U.Leuven). Zij werken al jarenlang samen en zullen hun onderzoek nu nog verder op elkaar afstemmen. De schaalvergroting zal leiden tot een bredere financiering en een grotere onderzoeksoutput, waardoor de internationale positie in dit domein nog versterkt kan worden. Op onderwijsvlak bestaat er al een raamkoord tussen beide universiteiten, onder meer over de uitwisseling van docenten en studenten. In de concrete samenwerking binnen de Masteropleidingen in de Statistiek blijft de eigenheid en de complementariteit van beide programma's behouden.

Beide universitaire centra zijn nu al zeer actief in de wetenschappelijke dienstverlening voor onder meer universitaire ziekenhuizen, onderzoeksinstituten, de overheid en de farmaceutische industrie, zowel in binnen- als in buitenland. De intense samenwerking is hierbij een absolute meerwaarde en biedt belangrijke schaalvoordelen.

Eredoctoraat voor Norman Breslow

Om de formele samenwerking de nodige luister te geven, om de tiende verjaardag van het Hasseltse Centrum voor Statistiek te vieren en om de twintigste verjaardag van het Masterprogramma in Biostatistics te onderstrepen, reikten de UHasselt en de K.U.Leuven op 10 september een gezamenlijk eredoctoraat uit aan professor Norman Breslow van de Universiteit van Washington (USA).

Professor Breslow (Minneapolis, 1941) is een wereldautoriteit in het domein van de Biostatistiek en de Epidemiologie. Hij is één van de grondleggers van de invoering van de statistiek bij grote medische studies, waardoor nieuwe klinische inzichten verkregen werden. Zijn onderzoek spitst zich toe op de ontwikkeling van nieuwe statistische methoden, onder meer in het domein van de epidemiologie. Hij krijgt wereldwijde erkenning voor zijn bijdragen aan het Wilms-tumoronderzoek bij kinderen. Norman Breslow is een leidinggevende figuur in de internationale wetenschappelijke gemeenschap. Hij is gewezen voorzitter van de International Biometric Society en Fellow van de American Statistical Association. Zijn persoonlijke website: <http://faculty.washington.edu/norm/>.

Universiteit Hasselt Magazine is het infoblad van de Universiteit Hasselt. Het verschijnt viermaal per jaar en is gratis voor alle geïnteresseerden in universitair onderwijs en onderzoek. Universiteit Hasselt Magazine is de opvolger van het LUC-Nieuws (1981-2005).

colofon

Redactie

Willy Clijsters
Martine Verjans
Ingrid Vrancken

Eindredactie

Ingrid Vrancken | Communicatieverantwoordelijke UHasselt

Vormgeving

Dave Bosmans | Grafisch medewerker UHasselt

Foto's

Mine Dalemans | Freelance fotografe
Bert Sohl | Freelance fotograaf
Marc Withofs | Fotograaf UHasselt

Secretariaat

Linda Bradt | Administratief coördinator UHasselt

Druk

Drukkerij Profeeling | Beringen

Verantwoordelijke uitgever

Marie-Paule Jacobs | Beheerder UHasselt

INTRODUCTIE

BE PART OF IT

www.be-part-of-it.be

**universiteit
hasselt**
UNIVERSITEIT VAN DE TOEKOMST

Wanneer begint de cursus op?

Zaterdag 12 februari	13.30	▶	16.00 u.
Zaterdag 19 februari	13.30	▶	16.00 u.
Zaterdag 26 februari	10.00	▶	13.00 u.
Maandag 5 maart	14.30	▶	17.00 u.